

УДК 330.111.4

ЕКОНОМІЧНА ОЦІНКА ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ (НА ПРИКЛАДІ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ)

Б. Воловенко, аспірант

Львівський національний аграрний університет

Постановка проблеми. У сучасних умовах сільськогосподарські угіддя піддаються обмеженню у використанні, а потреби суспільства в продуктах харчування поступово зростають. Тому розробка високоефективного економічного механізму функціонування аграрного виробництва в ринкових умовах вимагає чіткого з'ясування економічної оцінки та структури землекористування на регіональному рівні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аспекти цієї тематики розглядаються в працях таких учених, як Д. С. Добряк, О. А. Бугуцький, П. І. Гайдуцький, Б. М. Данилишин, М. Я. Дем'яненко, А. М. Третяков, А. Я. Сохнич, П. Т. Саблук, М. М. Федоров та ін. [1]. Однак остаточного та найбільш ефективного вирішення не визначено, адже до кінця не вирішена загальнодержавна програма, яка є першочерговою в даному аспекті, під час впорядкування існуючих сільськогосподарських формувань.

Постановка завдання. Завданням дослідження є розробка економічної оцінки ефективності використання земельних ресурсів з урахуванням статистичних даних за попередні роки для визначення динаміки розвитку АПК в регіоні. Об'єкт дослідження – землі сільськогосподарського призначення Вінницької області, які використовуються в сучасних ринкових умовах.

Виклад основного матеріалу. Станом на 2013 рік виробництвом сільськогосподарської продукції займається 2083 підприємства, серед яких 357 господарських товариств (17,1 % від загальної кількості), 192 (або 9,2 %) приватних підприємства, 51 (або 2,5 %) виробничий кооператив, 1419 (або 68,1 %) фермерських господарств, 8 (або 0,4 %) державних підприємств та 56 (або 2,7 %) підприємств інших форм господарювання.

Розподіл сільськогосподарських угідь Вінницької області за формами власності (рис. 1) представлено у відсотковому відношенні до їх площі та статистично по останні 7 років [2].

За даними розподілу форм власності на землю впливає, що відсоток приватної власності на землю поступово зростає, за останні 7 років частка сільськогосподарських угідь, що перебувають у приватній власності, зросла на 7,6% від загальної площі сільськогосподарських угідь, відповідно площа земель державної власності зменшується прямо пропорційно [3, с. 82].

Таким чином, наведені дані вказують на зміни у земельному фонді Вінницької області як у розрізі сільськогосподарських угідь, так і за основними землевласниками і землекористувачами, що пов'язано з постійним реформуванням земельних відносин та зміною організаційно-правових умов функціонування аграрних підприємств.

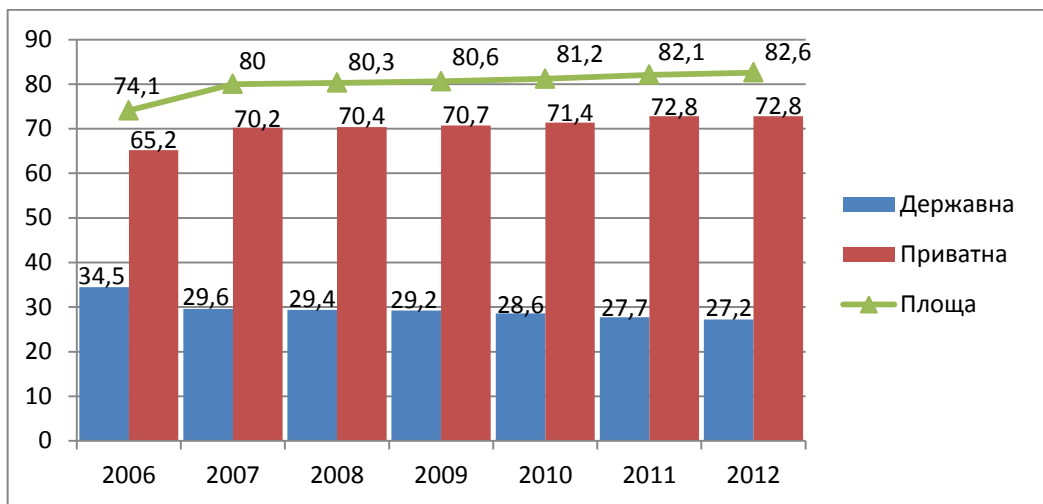

Рис. 1. Розподіл сільськогосподарських угідь Вінницької області за формами власності на 01.01.2012 р.

Таким чином, існуючі на сьогодні форми господарювання й організації сільськогосподарського виробництва в області дають позитивну динаміку в обсягах виробництва продукції рослинництва, що може свідчити про зростання ефективності використання земельних ресурсів області у 2012 р. порівняно з 2006 р., але дещо нижчий її рівень порівняно з 2010 роком. Важливим показником ефективності використання землі (рис. 2) прийнято вважати вартість виробленої продукції на 100 га площі.

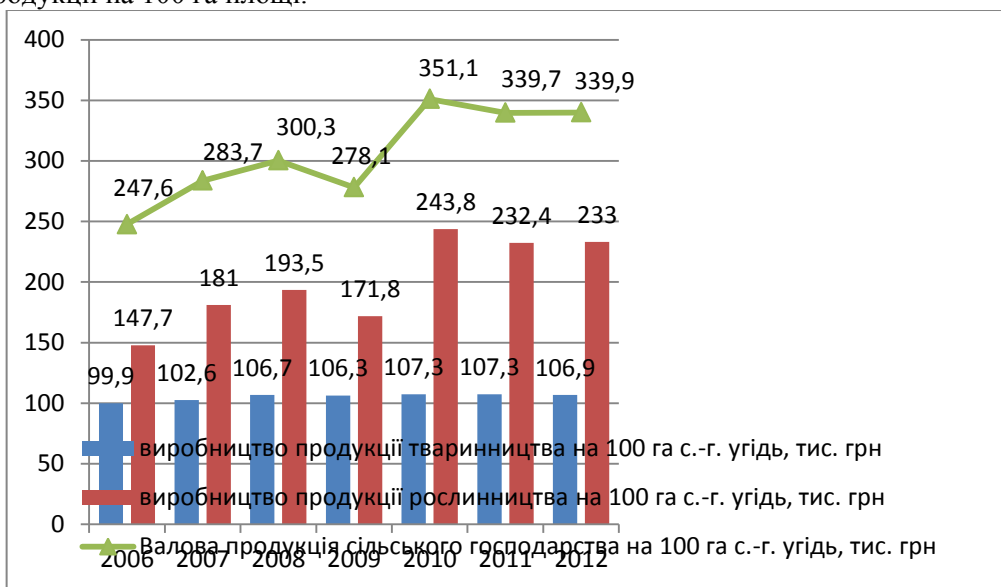

Рис. 2. Динаміка виробництва сільськогосподарської продукції на 100 га с.-г. угідь у Вінницькій області, тис. грн.

Аналіз даних свідчить про зростаючий рівень економічної ефективності використання земельних ресурсів у регіоні, адже у 2012 р. на 100 га сільськогосподарських угідь усіма категоріями господарств було вироблено 339,9 тис. грн продукції сільського господарства. Особливо варто зазначити, що протягом досліджуваного періоду рівень ефективності використання земельних угідь у сільськогосподарських підприємствах зріс майже вдвічі. Водночас помітне зниження ефективності використання земель фермерськими господарствами та господарствами населення, що зумовлено низькими темпами виробництва тваринницької продукції та значним зменшенням її обсягів у цих категоріях господарств. Тому однозначно стверджувати, що земельні ресурси Вінницького регіону використовуються ефективно й раціонально, не можна.

Позитивний результат господарської діяльності підприємства, зокрема у землекористуванні, відображає прибуток, який є необхідною умовою забезпечення його економічного розвитку. З наведених на рис. 3 даних бачимо, що 2000 рік для сільськогосподарських підприємств Вінниччини характеризувався збитковістю їх діяльності.

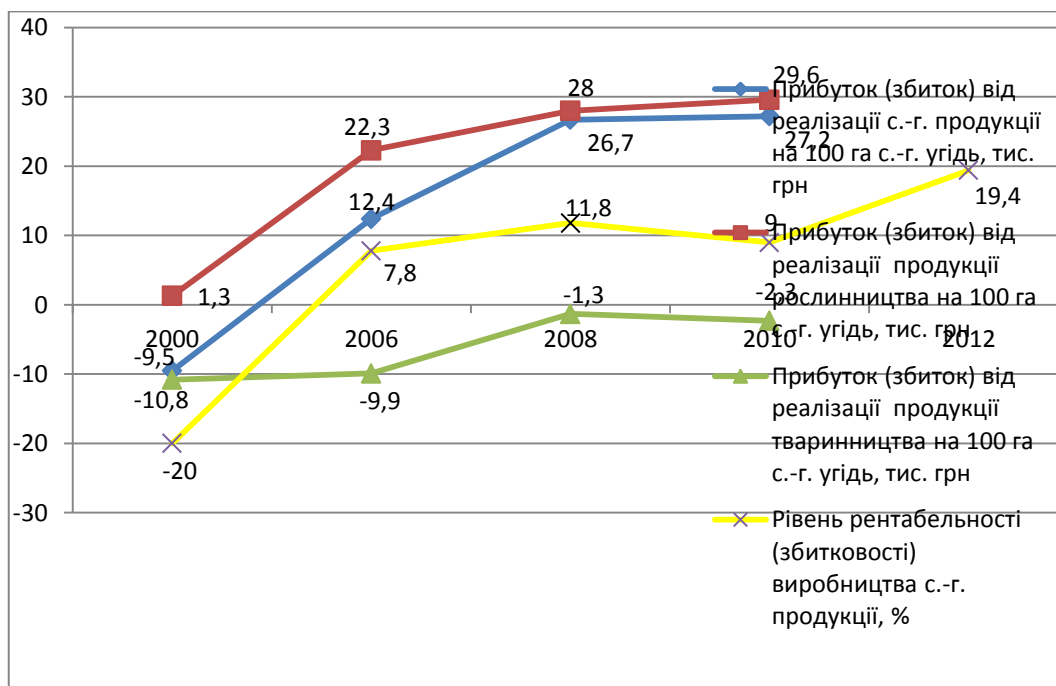

Рис. 3. Прибутковість і рентабельність сільськогосподарських підприємств Вінницької області, 2000 – 2012 рр.

Зокрема, збитковою була і залишається донині через високий рівень собівартості виробництва та низьку продуктивність тварин, галузь тваринництва. Тому протягом останніх років основним джерелом отримання прибутку сільськогосподарськими підприємствами області є виробництво й реалізація

продукції рослинництва. За рахунок підвищення прибутковості галузі протягом останніх років помітна тенденція росту рівня рентабельності виробничо-господарської діяльності (див. рис. 3) у сільськогосподарських підприємствах області, який у 2012 р. дорівнював 19,4 %.

Останніми роками спостерігається тенденція до розвитку сільського господарства лише в напрямі рослинництва, у той час як тваринництво занепадає та забезпечує недостатній рівень рентабельності [2]. Такий тип господарювання призводить до навантаження на ґрунти, зниження їх родючості, зменшення частки трав'яних культур у сівозміні, що загалом свідчить про неефективне землекористування.

Висновки. Наведені дані дають підстави для висновку, що Вінницький регіон має поступові тенденції до економічного зростання, про що свідчать дані щодо обсягу виробництва валової продукції та рентабельності господарств, однак необхідно зауважити, що економічний розвиток базується на рослинницькому напрямі, що у свою чергу позначається на екологічному стані земельних ресурсів.

Бібліографічний список

1. Аграрний сектор економіки України (стан і перспективи розвитку) / [Присяжнюк М. В., Зубець М. В., Саблук П. Т. та ін.]. – К. : ННЦ ІАЕ, 2011. – 1008 с.
2. Задорожна Д. П. Стан та ефективність використання земельних ресурсів в аграрній сфері регіону [Електронний ресурс] / Д. П. Задорожна. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/nvnau/2010.
3. Статистичний щорічник Вінниччини за 2010 рік / за ред. С. Н. Ігнатова. – Вінниця : Держкомстат ГУС, 2011. – 620 с.

Воловенко Б. Економічна оцінка використання земель на регіональному рівні (на прикладі Вінницької області)

У статті розглянуто сучасний економічний стан АПК на регіональному рівні, з урахуванням статистичних даних за попередні роки, за результатами чого простежено динаміку розвитку ефективності землекористування й розвитку сільського господарства в регіоні.

Ключові слова: земельні ресурси, земельні відносини, землекористування, прибутковість і рентабельність господарства, сільськогосподарське виробництво.

Voloventko B. Economic evaluation of land use at the regional level (for example Vinnytsia region)

The article considers the current economic condition of the agroindustrial complex at the regional level, the statistical data for previous years. According to the results of which were considered the dynamics of the development effectiveness of land use and agricultural development in the region.

Key words: land resources, land tenure, land use, and profitability of agriculture, agricultural production.

Воловенко Б. Экономическая оценка использования земель на региональном уровне (на примере Винницкой области)

В статье проведена оценка современного экономического состояния АПК на региональном уровне, с учетом статистических данных за предыдущие годы, по результатам чего рассмотрена динамика развития эффективности землепользования и развития сельского хозяйства в регионе.

Ключевые слова: земельные ресурсы, земельные отношения, землепользование, прибыльность и рентабельность хозяйства, сельскохозяйственное производство.